

**ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและประสิทธิภาพของการนำเสนองานวิจัย
ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
Collaboration Skills and Efficiency in Giving Research Presentations of Students in
Finance Program, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of
Technology Isan**

**ธนาภิญญ์ อັตตฤทธิ^{1*}
Thanapin Attarit^{1*}**

Received: April 24, 2021; Revised: August 28, 2021; Accepted: September 9, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพของการนำเสนองานวิจัยของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่ลงทะเบียนเรียน วิชาการวิจัยทางการเงินของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน จำนวน 35 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือด้วยวิธี CIPPA นักศึกษามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของวิชาการวิจัยทางการเงินในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในขณะที่ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพของการนำเสนองานวิจัยในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานของระเบียบวิธีวิจัย รูปแบบงานวิจัยถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์การคัดเลือก ขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เลือกใช้สถิติได้อย่างเหมาะสม สามารถสะท้อนการนำเสนองานได้เป็นอย่างดี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนแบบร่วมมือ การนำเสนองานวิจัย วิจัยในชั้นเรียน

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan

*Corresponding author e-mail : thanapin@rmuti.ac.th

Abstract

The purpose of this research was to investigate opinions towards their abilities to collaborate with others and the efficiency in giving research presentations of students in Finance Program, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Isan. Research participants were 35 students, recruited through purposive sampling method, who were enrolled in Financial Research Course. The data were analyzed and described in frequency, percentage, mean and standard deviation. The results on students' opinions towards CIPPA Model showed that interpersonal skills and responsibility of the students for Financial Research Course achieved the highest rating. Considering individual aspects, acceptance of others' opinions achieved the highest score. Likewise, students' overall satisfaction level towards their performance in research presentation reached the highest score. Results by item suggest that research methodology and research format were consistent with the intended purposes. In addition, the sample size, data collection method, research instruments, data analysis were rated as being appropriate with the satisfaction level achieving the highest score.

Keywords: Cooperative learning , Research Presentation , Classroom research

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เน้นการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความคิดของผู้เรียน เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้คิด โดยใช้กระบวนการที่สำคัญ คือ ผู้เรียนสร้างประสบการณ์ด้วยตนเอง ผู้เรียนแสวงหา ได้รับข้อมูลประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม และผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ โดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ อย่างหลากหลาย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนได้ (ชยาภรณ์ เค้านา, 2561) การจัดการเรียนรู้แนวทางการนี้ เรียกว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พึ่งพาอาศัยกัน มีการปรึกษากันอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้อื่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ของตน และหาทางปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การเรียนการสอนแบบร่วมมือ ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ผู้เรียนที่อ่อนในกลุ่มจะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเปิดโอกาสให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน (แสงดาว ถิ่นหารวงษ์, 2558)

หลักสูตรทุกหลักสูตรในปัจจุบันจะต้องจัดทำขึ้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564) กรอบมาตรฐานดังกล่าวถูกนำมาใช้ในหลักสูตร โดยเฉพาะในวิชาการวิจัย โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีระบบการเรียนรู้จากปัญหา (Problem-based Learning) เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ปัญหาจนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (จุลลดา ศรีวิวัฒน์และนฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2560) ด้วยเหตุนี้ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จึงเป็นมิติที่ควรนำมาพิจารณาอย่างมากในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และเมื่อมีทักษะความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและ

ความรับผิดชอบแล้วจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพการนำเสนองานวิจัยอย่างไร ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการวิจัยที่แสดงถึงการทำงานร่วมกัน

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนในวิชาการวิจัยทางการเงินในภาคการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การจัดกลุ่มแต่ละครั้ง ผู้เรียนจะเลือกอยู่กลุ่มกับเพื่อนที่สนิท เนื่องจากมีความคุ้นเคย ทำให้นักศึกษาขาดการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นที่อยู่ต่างกลุ่ม อีกทั้งพบว่า เมื่อมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำงาน ผู้เรียนยังขาดการวางแผนการทำงาน ทำให้การส่งงานเกิดความล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา และงานวิจัยยังมีข้อบกพร่อง นักศึกษาบางคนไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน ภาระงานจึงมักตกอยู่ที่ผู้เรียนที่มีความเก่งและขยันกว่าในกลุ่มเท่านั้น แต่เมื่อผู้สอนมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำคนเดียวกลับพบว่า ผลงานของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นที่น่าพอใจ ตรงเวลา มีข้อบกพร่องน้อยกว่าผลงานของกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า นักศึกษายังขาดพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาต่ำกว่าที่ควร

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพของการนำเสนองานวิจัยของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยสนใจรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยวิธีการสอนแบบ CIPPA มาเป็นวิธีการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งผลการนำเสนองานวิจัยสามารถสะท้อนให้เห็นการทำงานของผู้เรียน เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Cooperative Learning)

แสงดาว ถิ่นหารวงษ์ (2558) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้การทำกิจกรรมกลุ่ม การฝึกฝนทักษะ การแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ฝึกการแก้ไขปัญหาและเรียนรู้จากผู้อื่น

การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในการเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรียกว่า ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) (ทิศนา แคมมณี, 2559) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการประเมินการเรียนการสอนทั้งคุณภาพและปริมาณนำไปสู่การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

Construct (C) คือ การให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ การสร้างแนวคิดตามความรู้ เช่น กิจกรรมที่เกิดการเรียนรู้ของตนเอง โดยกิจกรรมนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้เกิดปัญญา และ กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างโอกาสให้เกิดความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น

Interaction (I) คือ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น เพื่อน ครู ผู้รู้ หรือมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น สื่อประเภทต่าง ๆ และแหล่งความรู้

Physical Participation: (P) คือ กิจกรรมที่มีส่วนร่วมทางกาย เช่น การเคลื่อนไหวและขยับร่างกายให้ผู้เรียนได้เกิดการตื่นตัว โดยการเปลี่ยนอิริยาบถในท่าทางต่าง ๆ

Process Learning (P) คือ การให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ โดยกระบวนการและเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม การแก้ปัญหา การคิด และการแสวงหาความรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางปัญญา

Application (A) คือ การประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับแต่ละลักษณะของกิจกรรม

ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นพฤติกรรมในการเรียนเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสามารถกำหนดหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ (อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์, 2561) ผู้วิจัยประยุกต์การมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิมาใช้ในการศึกษาดังนี้

1) การมีส่วนร่วม (Participation) เน้นความสามารถทำงานเป็นกลุ่มและมีทักษะในการทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำสมาชิกของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวเชิงวิชาชีพได้

2) การความรับผิดชอบ (Responsibility) มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการใช้งานตามสถานการณ์แวดล้อมทางธุรกิจ

3) การแสดงความคิดเห็น (Sharing the ideas altogether) ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นริเริ่มและความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์เพื่อการแก้ไขปัญหาของทีม สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจากการศึกษาเนื้อหา

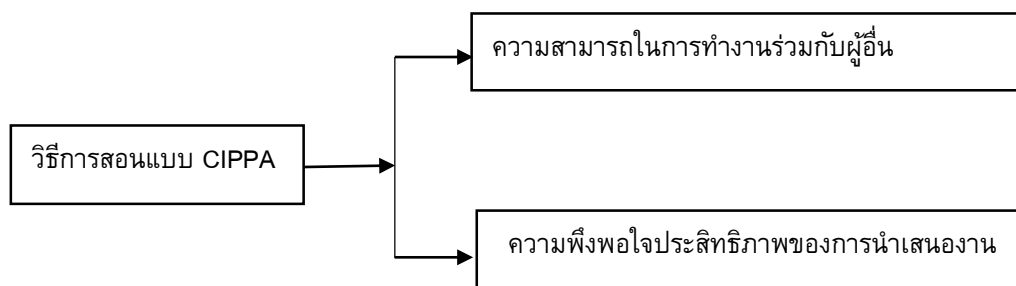
4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (Acceptance of ideas of others) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานในองค์กร และกับบุคคลทั่วไป ยอมรับฟังเหตุผลและสามารถบูรณาการความรู้จากวิชาชีพ คิดวิเคราะห์หาทางเลือกและผลกระทบจากทางเลือกอย่างรอบด้าน

ประสิทธิภาพของการนำเสนองาน

ประสิทธิภาพของการนำเสนองาน เป็นลักษณะของตนเองที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความกล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ (ชนินทร์ พุ่มบัณฑิต, 2563) ผู้วิจัยได้ประยุกต์เพื่อให้สอดคล้องกับประสิทธิภาพของการนำเสนอการวิจัยในรายวิชาการวิจัยทางการเงิน ซึ่งเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย บทบาท ความสำคัญ และประโยชน์ของการวิจัยทางการเงิน จรรยาบรรณของนักวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัยสำหรับการวิจัยทางการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัย คิดค้นหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเงินและการธนาคาร การออกแบบวิจัยโดยไม่ข้องเกี่ยวกับแบบสอบถาม การทำรายงานการวิจัย การทำงานเป็นทีม เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และผลิตรายงานการวิจัยออกสู่สังคม โดยเป็นการศึกษาความพึงพอใจในการนำเสนอการวิจัย จำแนกเป็น ลักษณะการนำเสนอ ความพร้อมของผู้นำเสนอ เนื้อหาของการวิจัย เริ่มตั้งแต่ บทนำ ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย

และข้อเสนอแนะ เป็นการวัดสอดคล้องกับประสิทธิภาพของการนำเสนองานการวิจัยในรายวิชาการวิจัยทางการเงิน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงบทบาทของตัวเองภายในกลุ่มในการร่วมมือทำงานให้เกิดผลงานที่เป็นที่สนใจของสมาชิกในชั้นเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปที่ 1 : กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ชั้นปีที่ 3/4 A สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยทางการเงิน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจำแนกเป็น การมีส่วนร่วม (Participation) ความรับผิดชอบ (Responsibility) การแสดงความคิดเห็น (Sharing the ideas altogether) และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (Acceptance of ideas of others) และความพึงพอใจในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

1. แผนการสอนวิชาวิจัยทางการเงิน ในรูปแบบ CIPPA
2. แบบประเมินความคิดเห็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scale) (Likert, 1961)
3. แบบประเมินความพึงพอใจของการนำเสนอผลงานวิจัย เป็นมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scale) (Likert, 1961)

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. แบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน โดยให้นักศึกษาเลือกกลุ่มแบบสมัครใจ และให้นักศึกษาประเมิน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. กำหนดการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ตลอด 15 สัปดาห์ เป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนในการให้เกิดความพร้อมในการเรียนที่เรียนนำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทดสอบความรู้เดิมคือ วิชาสถิติธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ เป็นการทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่ยังไม่มีจากแหล่งความรู้หรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยในรายวิชา วิจัยทางการเงินได้จัดให้ผู้เรียนทำวิจัยในรูปแบบของการสืบค้นข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งแตกต่างจากการวิจัยรูปแบบเดิมที่เน้นการวิจัยแบบปฐมภูมิ

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่/ข้อมูล เกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องสร้างความหมายของความรู้ใหม่/ข้อมูล ประสพการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้เลือกใช้สถิติในการวิจัยเพื่อใช้ในงานวิจัยของตนเอง

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม ผู้เรียนใช้กลุ่มในการตรวจสอบความรู้และเข้าใจของตนเอง โดยจะต้องนำความรู้และเข้าใจ ไปถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นให้ได้รับความรู้และเข้าใจไปด้วยกัน โดยการให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มวิจัยอื่น และผู้สอนได้ประเมินผลการเรียนรู้นั้นถึงความเข้าใจของเนื้อหาที่ถ่ายทอด

ขั้นที่ 5 จัดระเบียบความรู้และการสรุป เป็นการสรุปความรู้ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่อย่างมีระบบให้เป็นระเบียบนำไปสู่การช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย โดยผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาวัดผังภาพการเรียนรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติหรือการแสดงผลงาน ในขั้นนี้จะเป็นการให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการเน้นย้ำว่า ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในงานของตนและเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานให้แก่คนอื่นได้รับรู้

ขั้นที่ 7 สุดท้ายเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้นั้น ๆ ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในการเรียนรู้ในวิชาอื่น

3. การนำเสนอผลรายงานวิจัย ได้แก่ หัวข้อวิจัย การทบทวนวรรณกรรม และการอภิปรายผลการวิจัย
4. ให้ผู้เรียนประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและประสิทธิภาพในการนำเสนอผลงานวิจัยหลังจากเรียนเสร็จสิ้น

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความพึงพอใจของประสิทธิภาพของการนำเสนอผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา แสดงดังในตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	5.72
หญิง	33	94.28
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	4	11.42
20 ปี	24	68.86
สูงกว่า 20 ปี	7	19.72
วิชาสถิติธุรกิจซึ่งเป็นวิชาบังคับก่อนที่เคยศึกษามา		
A	12	34.28
B+	6	17.14
B	2	5.71
C+	4	11.42
C	5	14.43
D+	4	11.42
D	2	5.71

จากตารางที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นเพศหญิง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 94.28 โดยมีอายุ 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 68.86 รองลงมา มีอายุสูงกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42 ในขณะที่วิชาสถิติธุรกิจซึ่งเป็นวิชาบังคับก่อนที่เคยศึกษามา ส่วนใหญ่ได้เกรด A จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.28 รองลงมา เป็นเกรด B+ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 เป็นเกรด C จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.43 และเป็นเกรด C+ และ D+ อย่างละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42 และเป็นเกรด B และ D มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71 เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ)

ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. การมีส่วนร่วม (Participation) นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลร่วมกันจากหลายแหล่งและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในกลุ่ม	4.07	0.768	เห็นด้วยมาก
2. การมีความรับผิดชอบ (Responsibility) นักศึกษาสามารถรับผิดชอบต่อการประเมินข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการใช้งานตามสถานการณ์แวดล้อมทางธุรกิจ	4.15	0.698	เห็นด้วยมาก
3. การแสดงความคิดเห็น (Sharing the ideas altogether) นักศึกษาและเพื่อนร่วมกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นสามารถความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจากการศึกษาเนื้อหา	4.38	0.689	เห็นด้วยมากที่สุด
4. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (Acceptance of ideas of others) นักศึกษาและเพื่อนในกลุ่มมีเหตุผล คิดอย่างสร้างสรรค์ ยอมรับฟังเหตุผลและสามารถบูรณาการความรู้จากสาขาวิชาชีพที่ศึกษาตลอดจนประสบการณ์เพื่อช่วยกันคิดค้น วิเคราะห์ทางเลือกและผลกระทบจากทางเลือกอย่างรอบด้าน และใช้ในการแก้ปัญหาทางธุรกิจและสถานการณ์ทั่วไป	4.45	0.715	เห็นด้วยมากที่สุด
ภาพรวม	4.26	0.731	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อใช้รูปแบบการสอนแบบ CIPPA นักศึกษามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาวิจัยทางการเงินในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (Acceptance of ideas of others) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาเป็นการแสดงความคิดเห็น (Sharing the ideas altogether) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด การมีความรับผิดชอบ (Responsibility) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในขณะที่การมีส่วนร่วม (Participation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการนำเสนองานวิจัย

เนื้อหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ลักษณะของสื่อที่นำเสนอ สื่อที่เตรียมมาอ่านง่าย สีสันเหมาะสม รูปแบบการเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.07	1.142	พึงพอใจมาก
2. ความพร้อมของผู้นำเสนอ	4.15	1.115	พึงพอใจมาก
3. บทนำ ที่มาและความสำคัญของปัญหา หัวข้อวิจัยน่าสนใจ และสื่อเรื่องมีความเหมาะสม ชี้ให้เห็นความสำคัญของงานวิจัย	4.29	1.133	พึงพอใจมากที่สุด
วัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล			
4. ระเบียบวิธีวิจัย รูปแบบงานวิจัยถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์การคัดเลือก ขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เลือกใช้สถิติได้อย่างเหมาะสม	4.33	1.123	พึงพอใจมากที่สุด
5. ผลการวิจัย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สมมุติฐานที่ตั้งไว้ และอธิบายผลการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ครบคลุมชัดเจน ผลการวิจัยมีความเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงต่อได้	4.27	1.124	พึงพอใจมากที่สุด
6. อภิปรายผลการวิจัย สามารถเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นได้อย่างมีเหตุผล อธิบายตัวแปรหรือปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการวิจัย อภิปรายถึงประโยชน์ของผลงานวิจัยในการไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.27	1.142	พึงพอใจมากที่สุด
7. การตอบคำถาม สามารถตอบคำถามได้อย่างตรงประเด็น มีเหตุผลและเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานทางวิชาการ มีความสุภาพและมีไหวพริบในการตอบคำถาม	4.32	1.117	พึงพอใจมากที่สุด
ภาพรวม	4.24	1.129	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพในการนำเสนองานวิจัยภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระเบียบวิธีวิจัย รูปแบบงานวิจัยถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์การคัดเลือก ขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เลือกใช้สถิติได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาเป็นการตอบคำถาม สามารถตอบคำถามได้อย่างตรงประเด็น มีเหตุผลและเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานทางวิชาการ มีความสุภาพและมีไหวพริบในการตอบคำถาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ในประเด็นบทนำ ที่มาและความสำคัญของปัญหา หัวข้อวิจัยน่าสนใจและสื่อเรื่องมีความเหมาะสม ชี้ให้เห็นความสำคัญของงานวิจัยวัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ในประเด็นผลการวิจัย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สมมุติฐานที่ตั้งไว้ และ

อธิบายผลการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ครบคลุมชัดเจน ผลการวิจัยมีความเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงต่อได้ และการอภิปรายผลการวิจัย สามารถเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นได้อย่างมีเหตุผล อธิบายตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการวิจัย อภิปรายถึงประโยชน์ของผลงานวิจัยในการไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ความพร้อมของผู้นำเสนอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และลักษณะของสื่อที่นำเสนอ สื่อที่เตรียมมาอ่านง่าย สีสันเหมาะสม รูปแบบการเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยใช้ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาวิจัยทางการเงินในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนิสิตจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า การได้รับกำลังใจจากสมาชิกกลุ่มให้แสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและเรียนรู้ทักษะทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการได้เรียนรู้จากผู้นำกลุ่มและสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพและค้นหาข้อจำกัดของตัวเองอย่างรอบด้าน ในขณะที่การมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร เพ็งจันทร์ (2560) ที่ศึกษาการเรียนรู้รูปแบบโครงการสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมเป็นจุดเริ่มต้นในการช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมให้สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตและสังคมและเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไปได้

2. ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพของการนำเสนอ งานวิจัยของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นักศึกษามีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของการนำเสนอ งานวิจัย ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงการจัดการเรียนการสอนที่สามารถทำให้นักศึกษามีความเข้าใจและกระตือรือร้นในการนำเสนอ งานให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาศรี จ้อยสูงเนิน (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การนำเสนอเป็นทักษะที่นักเรียนทุกคนจะต้องฝึกฝนให้มาก เพราะเป็นหนทางนำมาซึ่งความสำเร็จในการนำผลงาน แผนงาน โครงการและความคิดต่าง ๆ เสนอ เพื่อให้มีการรับรองหรืออนุมัติ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิต แต่เป็นที่น่าเสียดายที่รายงานต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจัดทำมาอย่างดีด้วยความวิริยะอุตสาหะ ใช้เวลามากมายกลับไม่ได้รับความสนใจ และ ไม่เป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้ความคิดที่ดี ๆ มีคุณค่าที่ได้จัดทำขึ้นเป็นแผนงาน หรือ โครงการดี ๆ ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์เป็นอย่างดีมาแล้วไม่ได้รับการอนุมัติ เพียงเพราะนักเรียนขาดทักษะการนำเสนอที่ดี ทำให้เกิดการสูญเปล่าทั้งความคิดและเวลา จนอาจส่งผลให้นักเรียนเกิดความท้อถอยหมดกำลังใจ ทั้งนี้สิ่งที่จะช่วยทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการนำเสนอคือ นักศึกษจะต้องมีความเข้าใจในความหมาย และความสำคัญของการนำเสนออย่างถ่องแท้ รู้รูปแบบและลักษณะของการนำเสนอที่ดี ตลอดจนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะในการนำเสนอของตน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนำเสนอระเบียบวิธีวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบงานวิจัยถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์การคัดเลือก ขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูล

มีความเหมาะสม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม เลือกใช้สถิติได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิจัย และนักศึกษามีความรู้เดิมจากเรื่องของสถิติเบื้องต้นมาถ่ายทอดระเบียบวิธีวิจัยได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศิริพร วงศ์คำ (2562) ได้พบว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดและ นำเสนองาน จะทำให้บรรยากาศในการเรียนต้องเป็นไปอย่างไม่น่าเบื่อ มีความสุข ทำให้เกิดการจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 เนื่องด้วยวิชาการวิจัยทางการเงิน เป็นวิชาที่เน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยและเรียนรู้การทำงานร่วมกัน เมื่อนำหลักการเรียบเรียงแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้การวางแผนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากได้ใช้วิธีการสอนที่มีเป็นแบบความร่วมมือ เช่น การใช้แนวคิดของ CIPPA Model จะทำให้เกิดการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนมาก อย่างไรก็ตามเนื้อหาของวิชาวิจัยทางการเงินที่เรียนภายใน 1 ภาคการศึกษาอาจจะเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป ซึ่งนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากระยะเวลาของการทำงานวิจัยมีอย่างจำกัด ดังนั้นควรบูรณาการการเรียนการสอนกับวิชาอื่นเพื่อนำไปสู่การกำหนดหัวข้องานวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยกระชับเวลาได้มากขึ้น เช่น วิชาปัญหาพิเศษ วิชาการสัมมนาทางการเงิน เป็นต้น

1.2 การนำเสนอผลงานวิจัย ควรเน้นการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยโดยจากผลการวิจัย ผู้เรียนมีความสนใจในประเด็นนี้ ผู้สอนจึงควรวางแผนการสอนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมระเบียบวิธีวิจัย ในขณะที่ ลักษณะของสื่อที่นำเสนอ สื่อที่เตรียมมาอ่านง่าย ควรมีสีสันเหมาะสม และจัดรูปแบบการเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ชัดเจน เข้าใจง่าย จะทำให้งานวิจัยของกลุ่มมีความน่าสนใจมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ศึกษาเนื้อหาก่อนล่วงหน้าจะเป็นการทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น

2. ผู้สอนควรกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ในการสอน โดยชี้แจงกระบวนการนำเสนอเนื้อหาให้นักศึกษาเกิดความพร้อม วางแผนการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ

3. ผู้สอนสามารถเปลี่ยนเทคนิคการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เช่น การเรียนแบบเกมการเรียนรู้ (GBL: Games-Based Learning) การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จุลลดา ศรีวิวัฒน์และณฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2560). การปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning): กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนางแดดเหนือ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 11(3), 36-47.
- ชนินทร์ พุ่มบัณฑิต. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (Learning Together: LT) สำหรับการเรียนรู้การสอนวิชาการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางธุรกิจ ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 26(1), 61-73.

- ชยาภรณ์ คำนา. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดล ซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2564). การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนิสิตจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 47(1), 75-98.
- วิภาศรี จ้อยสูงเนิน. (2555). การพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. สืบค้นจาก <https://academic.prc.ac.th/TeacherResearch/ResearchAbstract.php?ID=740>
- ศิริพร เพ็งจันทร์. (2560). การเรียนรู้รูปแบบโครงงานสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12(2), 47-59.
- ศิริพร วงศ์คำคำ. (2562). การพัฒนาความมั่นใจในการนำเสนอของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบให้รางวัลในการเสริมแรงทางบวก. วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(1), 42-55.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>
- แสงดาว ถิ่นหารวงษ์. (2558). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในรายวิชา วรรณคดีสำหรับเด็ก. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 17(1), 1-11.
- อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีมในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์. วารสารครูพิบูล, 5(1). 77-86.
- Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.